

Viešoji įstaiga "Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos"

AUŠRA ZALEPŪGIENĖ

*PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G104KP) (PAKRUOJO R.), 2006 m.
ŽVALGOMŲJŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ ATASKAITA*

Vilnius 2006

Turinys

Įvadas.....	3
Istoriniai duomenys.....	3
Ankstesnių archeologinių tyrinėjimų apžvalga.....	4
Tyrimų eiga.....	5
Išvados.....	10
Brėžinių sąrašas.....	11
Nuotraukų sąrašas.....	11
Planai, brėžiniai.....	13
Nuotraukos.....	20
Priedai:	
Archeologinių tyrinėjimų leidimas.....	25
Archeologinių tyrinėjimų projektas.....	26
Archeologinių tyrinėjimų pažyma	27

IVADAS

Pagal Kultūros paveldo departamento išduotą leidimą (2006 – 07 – 12 Nr. 123) buvo vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai Pakruojo dvaro sodybos vietoje (G104KP).

Tyrimai dvaro teritorijoje vykdyti UAB „Aitra“ užsakymu, projekte numatytas vidutinio slėgio dujotiekio trasos tiesimas į UAB „Pakruojo agrochemija“ grūdų džiovyklą (vakarinėje dvaro teritorijos dalyje). Archeologinių tyrinėjimų tikslas – išsiaiškinti ar dujotiekio trasos vietoje yra kultūrinis sluoksnis.

Trasos vietoje, šių metų, liepos 13 – 14 d., atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Žemės darbus atliko VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ darbuotojai. Darbams vadovavo, brėžinius braižė, fotografavo šios ataskaitos autorė A. Zalepūgienė. Darbus konsultavo archeologas O. Fediajevas.

Atlikus žvalgomuosius archeologinius tyrimus (2006 - 07 - 24d.), su jų rezultatais UAB „Aitra“ ir Kultūros paveldo departamento Šiaulių teritorinis padalinys buvo supažindinti raštu.

ISTORINIAI DUOMENYS

Klasicistinio stiliaus Pakruojo dvaras ir miestelis pirmą kartą minimi 1531 m. Dvaro įkūrėjas ir pirmasis savininkas - Rietavo tijosnas M. Vakavičius. Vėliau dvarą valdė V. Martinavičius, A. Koleckis, S. Juškevičius, didikai Zabelos, grafai Miunsteriai. XVIII a. pab. jis atiteko vokiečių baronams Ropams. Dvarą valdė kelios Ropų kartos¹.

Pakruojo dvaro ansamblis yra vienas iš penkių vertingiausių ir didžiausių (užima 49 ha plotą, iš 48 buvusių statinių išlikę 43) Lietuvoje išlikęs dvaras. Dabartinis dvaro sodybos ansamblis pradėtas kurti XVIII a. paskutiniame dešimtmetyje, barono Vilhelmo fon Ropo iniciatyva ir lėšomis. Pirmieji dvaro pastatai buvo mediniai. Mūrinis dvaro rūmų ansamblis pastatytas 1817 - 1840 m. Dauguma dvaro pastatų užbaigta statyti XIX a. antrajame – trečiajame dešimtmečiuose, tačiau ansamblio plėtimas, nekeičiant stilistinio vieningumo, tęsėsi iki 1890 m. Sodybos pastatai sudaro keturias grupes: centrinę – reprezentacinę, dvi ūkines ir gamybinę. Greta dvaro rūmų buvo nedidelis sandėlis, arklidės ir ledainė. Vakarinį kompleksą sudarė alaus darykla, pieninė ir kiaulidės pastatai,

¹ Šiukščienė V. Pakruojo dvaras: Istorija ir Ateities vizijos // Lietuvos muziejai. 2004 m. 2-3. Rūmai, dvarai. Prieiga internetu http://www.museums.lt/Zurnalas/2004/2_3/Siuksciene.htm

rytinį – tvartas ir gyvenamieji korpusai, pietinį – du svirnai² (brėžinys Nr. 2).

Nuo barono Vilhelmo Ropo laikų dvare buvo plėtojamas prekinis ūkis, 1866 m. buvo įsteigta dvaro vaistinė, 1909 m. dvare veikė alaus darykla ir garinis malūnas. Po Pirmojo pasaulinio karo Pakruojo dvaras buvo pavyzdinis ūkis, garsėjęs pramonine gyvulininkyste.

1940 m. dvaras nacionalizuotas, tuo metu dvare buvo apie 40 sodybos pastatų. Po Antro pasaulinio karo Pakruojo dvare buvo įkurtas tarybinis ūkis, 1979 m. veikė žemės ūkio technikumai, vėliau – žemės ūkio kadrų kvalifikacijos kėlimo mokykla. Nuo 1988 m. dvaro rūmai ir parkas priklauso Šiaulių „Aušros“ muziejui, kiti pastatai – Pakruojo savivaldybei³.

Pakruojo dvaro ansamblis buvo maždaug už 2 km į rytus nuo miestelio. Pats dvaro ansamblis tęsiasi apie vieną kilometrą. Dvarą iš vienos pusės juosia Kruojos upė, iš kitos – plentas ir geležinkelio linija. Taigi sodybos teritorija išėsta palei upę pietvakarių ir šiaurės rytų kryptimi. Šiandien pastatai sudaro kelias grupes: vakariniame kampe esanti pastatų grupė, taip pat ir gyvenamieji namai; pietvakarių kampe naujai sukurtas gamybinis sektorius su tipiniais tvartais ir daržinėmis; centrinė dvaro pastatų grupė ir šiaurės rytinėje ansamblio dalyje išsidėsčiusi dvaro gamybinių pastatų grupė, į kurią įeina kalvė, vandens ir vėjo malūnai, karčema ir kt. Centrinę pastatų grupę nuo pirmos ir antros skiria tvėnkiniai, nuo ketvirtos – parkas⁴.

ANKSTESNIŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ APŽVALGA

1996 m. gruodžio mėn. archeologas Linas Kvizikevičius atliko pirmuosius žvalgomuosius archeologinius tyrimus Pakruojo mieste, buvusioje Ropų dvarvietėje. Žvalgymai vykdyti būsimo vandentiekio tranšėjos vietoje (ilgis - 60 m, plotis – 1,0 m), dvaro rūmų kieme, priešais centrinį pastatą (nuo ten esančios tranšėjos iki namo Nr.15). Numatytos trasos vietoje ištirti 2 1 m² dydžio šurfai.

Šurfai Nr. 1 kastas 30 metrų atstumu nuo pastato Nr. 15 šiaurinio kampo ir 10 metrų atstumu nuo pastato Nr. 17 (kluono) rytinio kampo.

Tirta vieta buvo padengta asfaltu, jį pašalinus, iki 0,3 metro gylio atidengtas pilkos spalvos permaišytas žemės sluoksnis. Jame buvo aptikta raudonos – rudos spalvos molio plytų nuoskalų, XX

² Šiukščienė V. Pakruojo dvaras: Istorija ir Ateities vizijos // Lietuvos muziejai. 2004 m. 2-3. Rūmai, dvarai. Prieiga internetu http://www.museums.lt/Zurnalas/2004/2_3/Siuksciene.htm

³ Šiukščienė V. Pakruojo dvaras: Istorija ir Ateities vizijos // Lietuvos muziejai. 2004 m. 2-3. Rūmai, dvarai. Prieiga internetu http://www.museums.lt/Zurnalas/2004/2_3/Siuksciene.htm

⁴ Stefanovičiūtė L. Pakruojo dvaro ansamblis. // Žiemgala 2003/1. Prieiga internetu http://www.ziemgala.lt/z/2003_01_05.html

a. laikotarpio įvairių šiukšlių. Sluoksnis buvo supiltinis, susiformavęs šioje vietoje lyginant aikštelę. Po šiuo sluoksniu, iki 0,6 metro gylio, aptiktas tamsiai pilkos spalvos žemės sluoksnis. Jame rasta keletas XIX a. laikotarpiui būdingų smulkių keramikos fragmentų. Įžemis – smulkus, rudos spalvos žvyras.

Šurfas Nr. 2 tirtas 12 metrų atstumu nuo šurfo Nr. 1, bei 10 metrų atstumu nuo pastato Nr. 17 (kluono) sienos vidurio. Pašalinus asfaltą, po juo atidengtas skaldos sluoksnelis ir supiltinis pilkos – geltonos spalvos žemių sluoksnis, kuris tęsėsi iki 0,2 metro gylio. Po juo - 0,4 metro gylio - buvo tamsiai pilkos spalvos žemių sluoksnis. Radinių neaptikta. Įžemis - smulkus žvyras.

Archeologas L. Kvizikevičius, atlikęs žvalgomuosius archeologinius tyrimus, trasos vietoje vykdė ir archeologinės priežiūros darbus. Jų metų pastebėta, kad visoje trasos dalyje sluoksniai buvo analogiški, ištirtiems šurfams.

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų bei priežiūros darbų metu archeologas L. Kvizikevičius nustatė, kad kasamos tranšėjos vietoje yra XIX a. susiformavęs kultūrinis sluoksnis, kuris buvo apardytas arba sunaikintas. Šis kultūrinis sluoksnis neintensyvus, be gausios to meto radinių koncentracijos. Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nerasta⁵.

TYRIMŲ EIGA

2006 metų žvalgomieji archeologiniai tyrimai Pakruojo dvaro teritorijoje vykdyti lauko dujotiekio trasos vietoje, pagal UAB „Aitra“ 2006 metais paruoštą projektą. Trasa (ilgis – 371 m, plotis – 1,0 m) suprojektuota vakarinėje dvaro teritorijos dalyje (brėžinys Nr. 3, 4 F Nr. 1-3). Požeminis dujotiekio PE vamzdynas tiesiamas tranšėjoje, kurios įgilinimas ne mažesnis kaip 1,0 metro gatvės važiuojamoje dalyje, dujotiekio įvadai - 0,60, - 0,80 metro gylyje. Dujotiekis klojamas tranšėjoje ant nejudinto grunto, fiksuojamas indikaciniu laidu. Ant dujotiekio 300 mm atstumu klojama įspėjamoji juosta su užrašu „Dujos“. Darbai pradėti nuo esamos vidutinio slėgio PE DN 90 mm dujotiekio trasos (brėžinys Nr. 4). Dujotiekio trasa buvo suskirstyta į A, B, C ir D atšakas. Archeologiškai ištirta 19 šurfų - 1x1, 2x2 m dydžio. Šurfų sienelės orientuotos pasaulio šalių kryptimis ir suskirstytos į kvadratus; šiaurinė sienelė į kvadratus A-B, vakarinė į - 1-2 (brėžinys Nr. 3).

---

⁵ Kvizikevičius L. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų Pakruojo mieste, buvusioje Ropų dvarvietėje. Išvados// Kultūros vertybių apsaugos departamento Šiaulių teritorinis padalinys, archyvas 1996 m p.1-2.

Atšaka A

Šurfas Nr.1 tirtas 5 m atstumu į rytus, nuo Susivienijimo gatvės važiuojamosios dalies. Šurfas - 1x1 m dydžio, (tokio pat dydžio šurfai buvo kasti iki šurfo Nr. 11), tirtas iki 1,2 m gylio. Nuo šurfo šiaurinės sienelės (9 m į šiaurę) prasideda keliukas link gyventojų tvartų, jo ilgis - 4,7 m. Šurfe Nr.1, žemės paviršius lygus, padengtas 0,05 m storio velėna, po ja, atidengtas 0,40 m storio žvyro, permaišyto moliu, sluoksnis. Po šiuo sluoksniu, šiaurinėje, pietinėje ir vakarinėje šurfo sienelėse apie 0,45 m gylyje, pasirodė žemis - raudonas molis. Rytinėje šurfo sienelėje 0,8 m gylyje fiksuota dujotiekio trasa su indikaciniu laidu, bei išpėjamoji juosta su užrašu „Dujos“ (brėžinys Nr. 5, F. Nr. 4). Radinių nerasta, žemis rytinėje šurfo pusėje - raudonas molis – atidengtas 1 m gylyje.

Šurfas Nr. 2 tirtas 1 m atstumu į rytus nuo Susivienijimo gatvės važiuojamosios dalies ir 26 m atstumu nuo šurfo Nr.1 šiaurinės sienelės, kastas iki 1,1 m gylio. Nuo šio šurfo iki šurfo Nr. 11 archeologiškai žvalgyta kas 10 metrų (brėžinys Nr. 3). Tirta vieta padengta 0,20 m storio žvirgždo sluoksniu. Nukasus šį sluoksnį, 0,22 m gylyje rastas 0,30 m storio juodos žemės sluoksnis su smulkiomis raudonų plytų griuvenomis. Po juo - 0,50 - 0,60 m gylyje - apie 0,25 – 0,30 m storio permaišyto molio sluoksnis. Giliau šis sluoksnis perėjo į 0,03 – 0,10 m storio žvyro tarp sluoksnį. Nukasus šį sluoksnį, 0,85 m gylyje pasiektas žemis – smėlis (brėžinys Nr. 5). Pietinėje šurfo sienelėje, nuo paviršiaus iki 0,90 m gylio, fiksuotas 0,30 m storio šiuolaikinis perkasimas su vielomis. (F. Nr. 5).

Šurfas Nr. 3, kaip ir šurfas Nr. 2, tirtas 1 m atstumu į rytus nuo Susivienijimo gatvės važiuojamosios dalies, kastas iki 1,1 m gylio. Pašalinus viršutinį, 0,15 m storio žvirgždo sluoksnį, atidengtas 0,35 m storio rudų žemių sluoksnis. Po juo, 0,60 m gylyje, rastas 0,10- 0,15 m storio žvyro sluoksnis. Radinių nėra, žemis – rudos spalvos žvyras (F. Nr. 6).

Šurfas Nr. 4, kaip ir šurfai Nr. 2-3, tirtas 1 m atstumu į rytus nuo Susivienijimo gatvės važiuojamosios dalies, archeologiškai tirtas iki 1,0 m gylio. Nukasus viršutinį, 0,25 m storio molio permaišyto žvirgždu sluoksnį, 0,30 m gylyje atidengtas 0,15 m storio, be radinių, juodų žemių sluoksnis. Po juo, 0,45 m gylyje, fiksuotas žemis – rausvo smėlio spalvos (F. Nr. 7).

Šurfas Nr. 5, tirtas kaip ir ankstesnieji šurfai 1 m atstumu į rytus nuo Susivienijimo gatvės važiuojamosios dalies, (tokiu pat atstumu tirta iki šurfo Nr. 11), kastas iki 1,0 m gylio. Šurfe, nukasus 0,05 m storio velėnos sluoksnį pasirodė 0,11 m storio žvirgždo sluoksnis. Po juo buvo fiksuotas apie 0,10 m storio permaišytų žemių sluoksnis, be radinių. Po šiuo žemių sluoksniu - 0,20 – 0,50 m storio juodų žemių sluoksnis. Giliau, šis sluoksnis perėjo į 0,18 m storio molį maišytą smėliu. 0,70 – 0,80 m

gylyje rastas molio permaišyto žemėmis sluoksnis. Įžemis – šviesus žvyras pasiektas 1,0 m gylyje (brėžinys Nr. 5, F. Nr. 8).

Šurfas Nr. 6, tirtas iki 1,20 m gylio. Šurfe, nuėmus 0, 10 - 0,15 m žvirgždo sluoksnį, atidengtas 0,25 – 0,30 m storio juodžemio sluoksnis. Po juo rastas 0, 10 - 0,15 m storio smėlis. Po smėlio sluoksniu rastas 0,35 m storio žvyro sluoksnis. Pietvakarinėje šurfo dalyje, 0,40 m gylyje, rastas 0,15 – 0,30 m pločio, 0,70 m ilgio permaišytas juodžemis su smėliu. 0,90 m gylyje, aptikti drenažo vamzdeliai. Įžemis – tamsus molis - fiksuotas 1,20 m gylyje (brėžinys Nr. 5, F. Nr. 9).

Šurfas Nr. 7, tirtas iki 1,20 m gylio. Žemės paviršius padengtas 0,15 m storio skalda permaišyta su moliu. Po juo, vakarinėje šurfo sienelėje, atkastas juodų žemių sluoksnis (storis – 0,15 m). Įžemis pasiektas 0, 40 m gylyje. Šiaurinėje, pietinėje ir rytinėje šurfo pusėse fiksuotas perkasimas, kuris matosi ir įžemyje - 1, 2 m gylyje (F. Nr. 10).

Šurfas Nr. 8, tirtas iki 1,20 m gylio. Šurfe, nuėmus 0,10 – 0,15 m storio skaldą, pasirodė 0,20 m storio juodų žemių sluoksnis. Vakarinėje šurfo sienelėje įžemis – šviesus smėlis pasirodė 0, 40 m gylyje. Kaip ir šurfe Nr. 7 dalyje šiaurinės, pietinės ir rytinės sienelės pusėse buvo matyti ankstesnių žemės judinimo darbų metu permaišytas grunto sluoksnis: molis su smėliu, maišytas skaldos akmenukais. Šis perkasimas fiksuotas ir įžemyje - 1,20 m gylyje (F. Nr. 11).

Šurfas Nr. 9, tirtas iki 1,23 m gylio. Šurfe, po 0,05 - 0,10 m storio skaldos sluoksniu pasirodė apie 0,20 m storio juodžemio sluoksnis. 0,50 m gylyje pasiektas įžemis – molis (F. Nr. 12).

Šurfas Nr. 10, tirtas iki 1,00 m gylio. Žemės paviršius padengtas 0,05-0,10 m storio skaldos sluoksniu su pavienėmis žolėmis. Po juo buvo rastas 0,30 m storio juodžemio sluoksnis. Apie 0,60 m gylyje pasiektas įžemis – smėlis (F. Nr. 13).

Šurfas Nr. 11, tirtas iki 1,21 m gylio. Šurfe, po viršutiniu 0,05 m velėnos sluoksniu buvo 0,27 m storio skaldos sluoksnis. Rytinėje šurfo sienelėje, 0,32 m gylyje atidengtas 0,17 m storio permaišytas gruntas: juodos žemės sluoksnis su siaurais smėlio intarpais. Po juo išryškėjo neištisinis, 0,03 – 0,12 m storio, 0,43 m ilgio smėlio permaišyto juodžemio sluoksnis. 0,48 m gylyje atidengtas pilkšvų, juodų žemių sluoksnis permaišytas smėlio intarpais. Nukasus šį sluoksnį, 0,70 m gylyje, pasiektas įžemis – smėlis. Perkasimas buvo matomas šurfo šiaurinėje ir pietinėje sienelėse taip pat įžemyje apie 0,50 m storio juosta su drenažo vamzdeliu (brėžinys Nr. 6, F. Nr. 14).

Šioje trasos atkarpoje iš viso ištirtas 11 kv. m plotas. Nei viename iš šurfų archeologiškai vertingo sluoksnio ir radinių nerasta.

Atšaka B

Ši atšaka pradėta tirti nuo sankryžos, kurioje Susivienijimo g., kertasi su dviem žvyrkeliais.

Šioje duotiekio trasos atšakoje ištirti 3 šurfai 2x2 m dydžio (brėžinys Nr. 3, šurfai Nr. 12 – 14, F Nr. 15), tirti 19 - 24 m atstumu.

Šurfas Nr. 12, tirtas iki 0,40 m gylio. Šurfo vieta parinkta į vakarus nuo šurfo Nr. 11, trasos atkarpoje kur baigiasi kelio sampilas. Atstumas nuo rytinės šurfo sienelės iki Susivienijimo g. sankryžos su žvyrkeliais važiuojamosios dalies - 24 m, pietinė sienelė 1 m atstumu nuo Susivienijimo g. važiuojamosios dalies. Po 0,10 m storio velėnos sluoksniu atidengtas 0,20 – 0,22 m storio po velėninis pilkų žemių sluoksnis. Nukasus šį sluoksnį, 0,40 m gylyje, surastas nejudintas gruntas – molis (brėžinys Nr. 6, F. Nr. 16).

Šurfas Nr. 13, tirtas iki 0,90 m gylio. Užmatuotas 0,24 m atstumu nuo šurfo Nr. 12 vakarinės sienelės. Šurfe, nuėmus 0,20 – 0,10 m storio velėną, pasirodė 0,60 – 0,70 m storio juodų žemių sluoksnis. Po šiuo sluoksniu, apie 0,80 m gylyje, rastas įžemis – smėlis (F. Nr. 17).

Šurfas Nr. 14, tirtas iki 0,65 m gylio. Kastas 19 m atstumu nuo šurfo Nr. 13 vakarinės sienelės. Po 0,10 -0,20 m storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas juodų žemių permaišytų smėliu sluoksnis, kuris siekė 0,15 – 0,25 m storį. Nukasus šį sluoksnį, 0,50 m gylyje, pasiektas įžemis – smėlis (F. Nr. 18).

Šioje trasos atkarpoje iš viso ištirtas 12 kv. m plotas. Kultūrinio sluoksnio nerasta.

Atšaka C

Šioje dujotiekio trasos atšakoje tirti 3 šurfai 2x2 m dydžio (brėžinys Nr. 3, šurfai Nr. 15 – 17, F. Nr. 19), kasti 24 m atstumu.

Šurfas Nr. 15, kastas iki 0,70 m gylio. Šis šurfas priklauso B ir C dujotiekio atšakoms. Nuo šurfo Nr. 14 vakarinės sienelės iki šurfo Nr. 15 rytinės sienelės 29 m atstumas. Nuėmus 0,05 m storio velėnos sluoksnį, rastas 0,50 m storio juodų žemių sluoksnis. Po juo, 0,60 m gylyje surastas įžemis – molis (brėžinys Nr. 7, F. Nr. 20).

Šurfas Nr. 16 tirtas 24 m atstumu nuo šurfo Nr. 15 šiaurinės sienelės. Kastas iki 1,20 m gylio. Šurfe, nukasus 0,40 m storio šiukšlių sluoksnį, pasirodė apie 0,10 m storio, žvyro sluoksnis. Po juo buvo 0,15 – 0,20 m storio juodžemio sluoksnis, permaišytas žvyru su stambokais akmenimis. Įžemis – molis pasiektas 0,70 m gylyje (F. Nr. 22).

Šurfas Nr. 17 kastas 24 m atstumu nuo šurfo Nr. 16 šiaurinės sienelės. Tirtas iki 0,80 m gylio. Šurfe, nuėmus 0,10 – 0,15 m storio velėną buvo rastas 0,20-0,30 m storio juodžemio sluoksnis permaišytas žvyru. Įžemis – molis fiksuotas 0,80 m gylyje (F. Nr. 21).

Šioje trasos atkarpoje iš viso ištirtas 12 kv. m plotas. Kultūrinio sluoksnio, archeologinių radinių nerasta.

Atšaka D

Paskutinė dujotiekio trasos atšaka. D dalyje archeologiškai tirti 2 šurfai 2x2 m dydžio (brėžinys Nr. 3, šurfai Nr. 18 – 19, F. Nr. 23).

Šurfas Nr. 18 tirtas 10 m atstumu į vakarus nuo šurfo Nr. 17 vakarinės sienelės, kastas iki 0,70 m gylio. Po 0,05 m storio velėnos sluoksniu rastas 0,25 m storio pilkšvas molis su žvyro priemaišomis. Gyčiau, šis sluoksnis perėjo į 0,20 m storio pilkšvą, juodų žemių sluoksnį. Šurfo šiaurės rytiniame kampe fiksuotas elektros kabelio perkasimas, kuris nueina į pietinės sienelės vidurį. 0,70 m gylyje surastas nejudintas sluoksnis – žvyras (F. Nr. 24).

Šurfas Nr. 19 tirtas 27 m atstumu nuo šurfo Nr. 18 vakarinės sienelės, kastas iki 1,12 m gylio. nukasus 0,25 m storio skaldos su pavienėmis žolėmis sluoksnį aptiktas 0,35 m storio juodų žemių sluoksnis. Įžemis pasiektas 0,60 m gylyje (brėžinys Nr. 7, F. Nr. 25).

Iš viso paskutinėje dujotiekio (trasos D) atkarpoje ištirtas 8 kv. m plotas. Šioje atkarpoje kultūrinio sluoksnio taip pat nerasta.

IŠVADOS

Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) vietoje žvalgyta kasama dujotiekio trasa, kurios bendras ilgis – 371 metras. Tyrimų metu dujotiekio trasos vietoje buvo iškasta 19 šurfų (1x1 m, 2x2 m dydžio), kurių bendras plotas 43 kv. m.

2006 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) vietos, vakarinėje teritorijos dalyje, kultūrinis sluoksnis nerastas.

Ataskaitos parengti 4 vienodi egzemplioriai, kurių du perduoti Kultūros paveldo departamentui, trečias - VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“, ketvirtas – tyrimų užsakovui – UAB „Aitra“.

Archeologė

Aušra Zalepūgienė

BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS

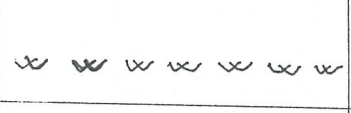
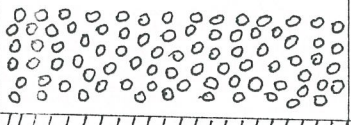

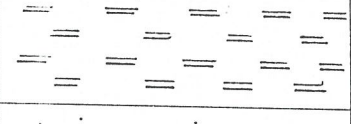
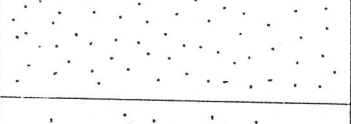

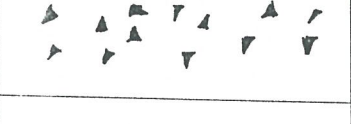
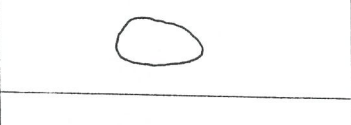

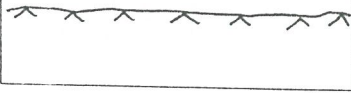
1. Sutartiniai ženklai.
2. Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) teritorijos planas M 1:5000.
3. Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) teritorijos 2006 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Planas M 1:500
4. Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) dujotiekio tinklų planas M 1:2000
5. Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) 2006 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai šurfų Nr. 1 – 2, 5 – 6 sienų pjūviai M 1:20
6. Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) 2006 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai šurfų Nr. 11 – 12 sienų pjūviai M 1:20
7. Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) 2006 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai šurfų Nr. 15 – 19 sienų pjūviai M 1:20

NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Dujotiekio trasa prieš pradedant tyrimus. Fotografuota iš pietryčių pusės.
2. Dujotiekio trasa prieš pradedant tyrimus. Fotografuota iš šiaurės pusės.
3. Dujotiekio trasa prieš pradedant tyrimus. Fotografuota iš pietvakarių pusės.
4. Šurfas Nr. 1 pasiekus įžemį. Fotografuota iš rytų pusės.
5. Šurfas Nr. 2 pasiekus įžemį. Fotografuota iš šiaurės pusės.
6. Šurfas Nr. 3 pasiekus įžemį. Fotografuota iš rytų pusės.
7. Šurfas Nr. 4 pasiekus įžemį. Fotografuota iš rytų pusės.
8. Šurfas Nr. 5 pasiekus įžemį. Fotografuota iš rytų pusės.
9. Šurfas Nr. 6 pasiekus įžemį. Fotografuota iš rytų pusės.
10. Šurfas Nr. 7 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
11. Šurfas Nr. 8 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
12. Šurfas Nr. 9 pasiekus įžemį. Fotografuota iš šiaurės pusės.
13. Šurfas Nr. 10 pasiekus įžemį. Fotografuota iš vakarų pusės.
14. Šurfas Nr. 11 pasiekus įžemį. Fotografuota iš vakarų pusės.
15. Dujotiekio trasa, B atšaka. Fotografuota iš pietvakarių pusės.
16. Šurfas Nr. 12 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.

17. Šūrfas Nr. 13 pasiekus įžemį. Fotografuota iš vakarų pusės.
18. Šūrfas Nr. 14 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
19. Dujotiekio trasa, C atšaka. Fotografuota iš pietryčių pusės.
20. Šūrfas Nr. 15 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
21. Šūrfas Nr. 17 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
22. Šūrfas Nr. 16 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
23. Dujotiekio trasa, D atšaka. Fotografuota iš pietryčių pusės.
24. Šūrfas Nr. 18 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.
25. Šūrfas Nr. 19 pasiekus įžemį. Fotografuota iš pietų pusės.

SUTARTINIAI ŽENKLAI

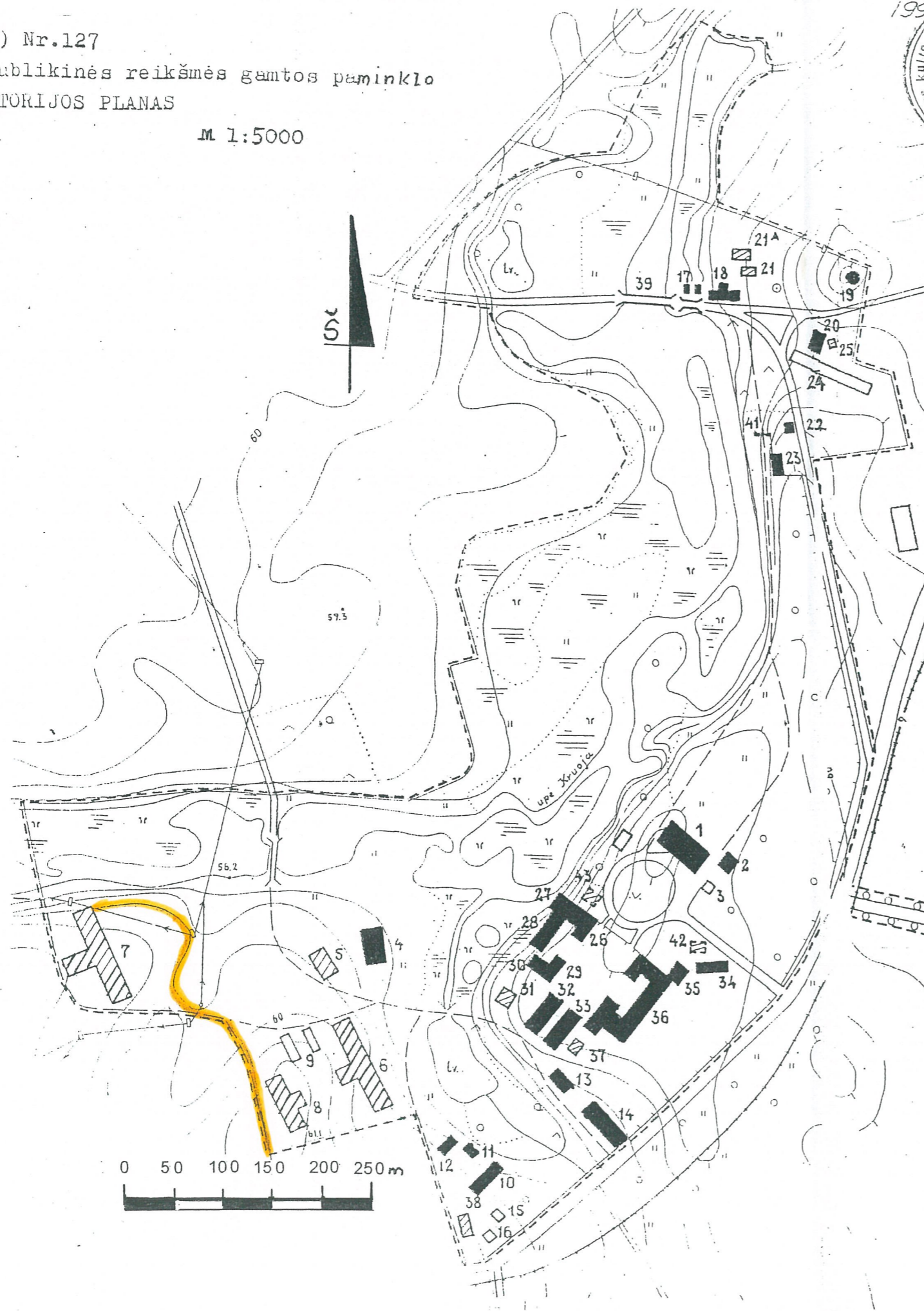
	VELĖNA
	SKALDA
	JUODA ŽEMĖ
	PILKA ŽEMĖ
	MOLIS
	SMĖLIS
	ŽVYRAS
	GRIUVENOS
	AKMUO
	DRENAŽO VAMZDELIS
	ĮŽEMIS

SUTARTINIAI ŽENKLAI TARPUSAVYJE DERINAMI

PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G104KP) TERITORIJOS PLANAS M 1:5000

(AtR) Nr.127
respublikinės reikšmės gamtos paminklo
TERITORIJOS PLANAS

M 1:5000

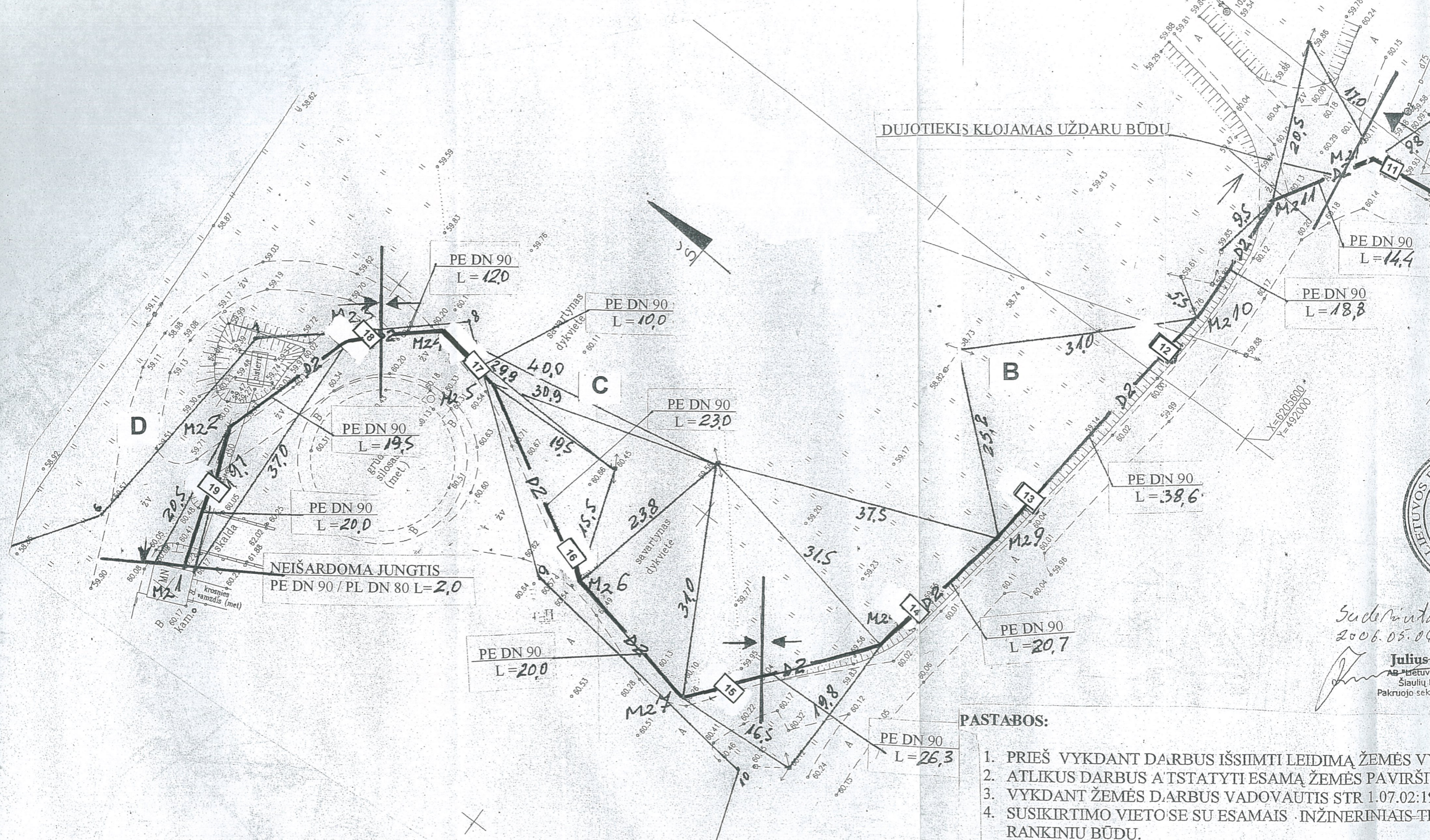
TERITORIJOS TYRIMAI: LIETUVOS KULTŪROS PAVELDO INDEKSLINIO CENTRO
DIREKTORIUS V. KACIAUSKAS
Nuorašas
2 priedas prie parko inventorizacijos
1988 m. spalio 27d. akto

- SUTARTINIAI ŽENKLAI
- ▭ - parko teritorija
  - - pastatai-architektūros paminklai
  - ▨ - pastatai siūlomi įtraukti į architektūros paminklų sąrašą
  - - kiti pastatai
  - - akmenų mūro tvora
  - 3 - indeksas eksplikacijoje
  - (yellow) - 2006 m. archeologinių žvalgomųjų tyrimų trasa

PASTATŲ IR STATINIŲ EKSPLIKACIJA

Indeksas plane	Buvusi pastato funkcija	Dabartinė pastato funkcija	Pastabos
1	2	3	4
<u>Pastatai-architektūros paminklai</u>			
1	Centriniai rūmai	Šiaulių "Aušros" muziejaus filialas	AtR-127a
2	Sandėlis	sandėlis	AtR-127b
4	Meistrų namas	gyvenamas namas	AtR-127 n
10	Vaistinė	gyvenamas namas	AtR-126k
11	Vaistinės ledainė	gyvenamas namas	AtR-127 l
12	Sargo namelis	" - "	AtR-127 m
13	Kirchė	" - "	AtR-127 j
14	Daržinė	tvartas	AtR-127 x
17	Vandens malūnas	griuvėsiai	AtR-127a', b
18	Malūnininko namas	bendrabutis	AtR-127 g
19	Vėjinis malūnas	neįnaudojamas	AtR-127 ž
20	Karčiama (kumetynas)	neįnaudojamas	AtR-127 z
22	Kalvė	tvartas	AtR-127 t
23	Kalvės sandėlis	pagalb.verslų cechų	AtR-127 n
26	Oficina	ūkio kontora	AtR-127 r
27	Pieninė	neįnaudojama	AtR-127 s
28	Kiaulidė	sporto salė	AtR-127 š
29	Spirito varyklos tarnautojo namas	gyvenamas namas	AtR-127 p
30	Spirito varykla	sandėlis	AtR-127 o
32	Svirnas	grūdų sandėlis	AtR-127 e

PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G104KP) TERITORIJOS 2006 M. ARCHEOLOGINIŲ ŽVALGOMŪJŲ TYRIMŲ PLANAS M 1:500

Sudarė: 2006.05.04
Julius
 AB "Inžinieriniai tyrimai"
 Šiaulių filialas
 Pakruojo sek.

PASTABOS:

1. PRIEŠ VYKDANT DARBUS IŠSIIMTI LEIDIMĄ ŽEMĖS VADŲ KNYGOJE.
2. ATLIKUS DARBUS ATSTATYTI ESAMĄ ŽEMĖS PAVIRŠIŲ.
3. VYKDANT ŽEMĖS DARBUS VADOVAUTIS STR 1.07.02:19.
4. SUSIKIRTIMO VIETOSE SU ESAMAIS INŽINERINIAIS TIESIAMI RANKINIŲ BŪDU.
5. POLIETILENINIS DUJOTIEKIS TIESIAMAS ANT VIETINIO ŽEMĖS PAVIRŠIŲ JUDINTAS TRANŠĖJOS PAGRINDAS SUTANKINAMAS.
6. DUJOTIEKIS UŽPILAMAS ŽEMĖS, SMĖLIO, ŽVYRSMĖLIŲ KURIŲ KIETUJŲ DALELIŲ FRAKCIJŲ STAMBUMAS NEIŠVIRŠYJA 300 MM.
7. DUJOTIEKIO TRASA FIKSUOJAMA INDIKACINIŲ IZOLIACINIŲ TAIPŲ LAIDU.
8. 300 MM VIRŠ DUJOTIEKIO KLOJAMA ĮSPĖJAMOJI JUOSŲ TRASA.

SUTARTINIAI ŽENKLAI

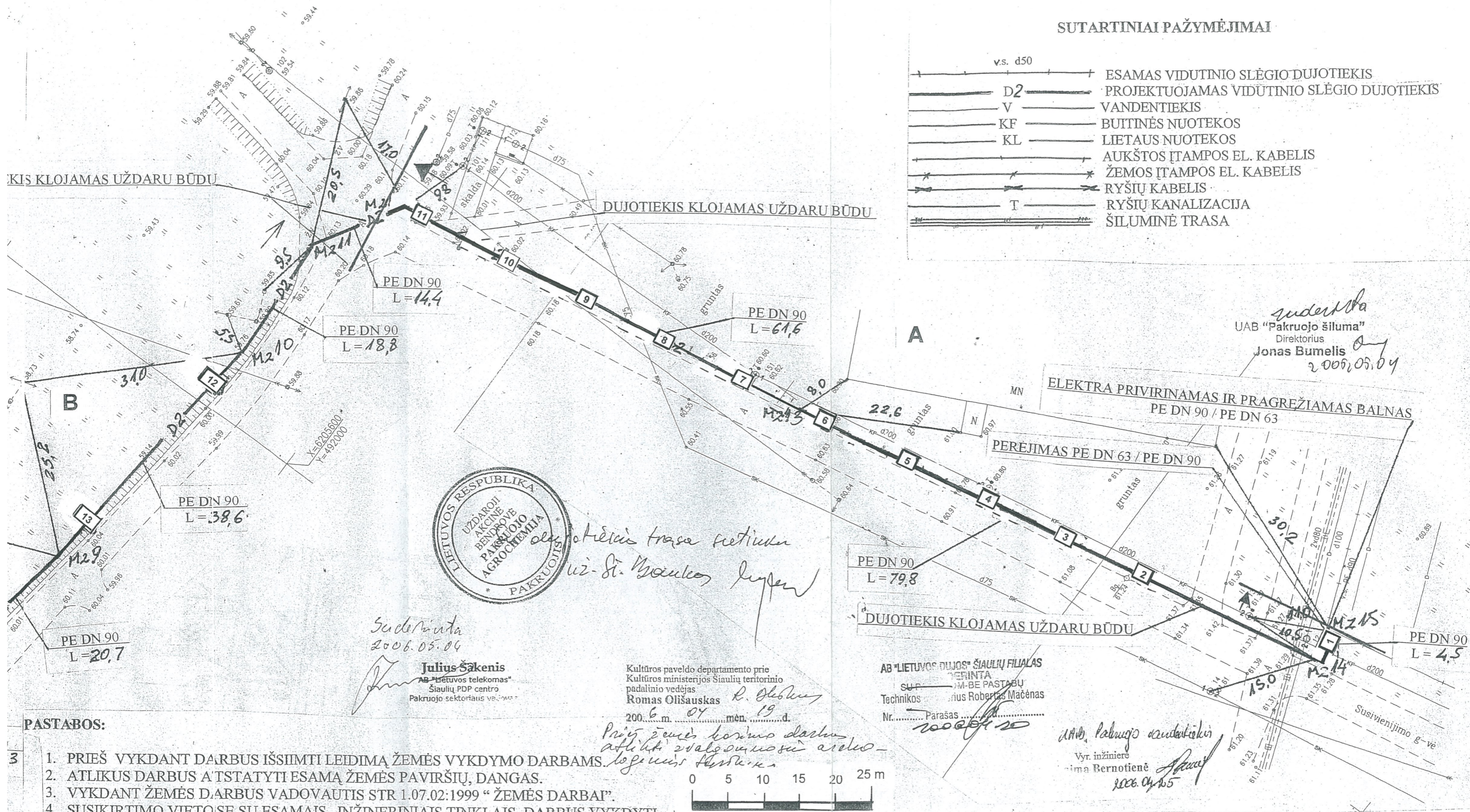
☐ - ☐	Archeologiniai iširti šurfa
A, B, C, D	Atšakos dujotiekio trasoje

Pareigos	Pavardė	Parašas	UAB "INŽINERINIAI TYRINĖJIMAI" Šiaulių filialas Licencijos Nr.219TK-333
Direktorius	J.Janeliūnas		
Vykdytojas	V.Bartkus		
Objektas			Vidutinio slėgio skirstomasis dujotiekis ir įvadas iki UAB "Pakruojo agrochemija" pastato Pakruojo km., Pakruojo raj. Brėžinys
Topografinė nuotrauka			
Užsakovas			Objekto Nr. Mastelis Lapų sk. Lapo Nr. Data
UAB "Aitra"			1:500 2 2 2006 04

Koordinacių sistema - LKS-94
 Aukščių sistema - Baltijos

SUTARTINIAI PAŽYMĖJIMAI

— v.s. d50 —	ESAMAS VIDUTINIO SLĖGIO DUJOTIEKIS
— D2 —	PROJEKTUOJAMAS VIDUTINIO SLĖGIO DUJOTIEKIS
— V —	VANDENTIEKIS
— KF —	BUTINĖS NUOTEKOS
— KL —	LIETAUS NUOTEKOS
— — —	AUKŠTOS ĮTAMPOS EL. KABELIS
— — —	ŽEMOS ĮTAMPOS EL. KABELIS
— — —	RYŠIŲ KABELIS
— T —	RYŠIŲ KANALIZACIJA
— — —	ŠILUMINĖ TRASA

Suderinta
 UAB "Pakruojo šiluma"
 Direktorius
 Jonas Bumelis
 2006.05.04

dujotiekis trasa sutinka už St. Maucos gyven.

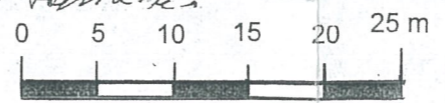
Suderinta
 2006.05.04
 Julius Šakenis
 AB "Lietuvos dujos" Siaulių PDP centro
 Pakruojo sektoriaus vadovas

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Šiaulių teritorinio padalinio vedėjas
 Romas Olišauskas
 2006 m. 04 mėn. 19 d.

AB "LIETUVOS DUJOS" ŠIAULIŲ FILIALAS
 V. BERINTA
 M-BE PASTABŲ
 Technikos inžinierius Robertas Mačėnas
 Nr. .... Parašas .....

AB "Pakruojo šiluma"
 Vyr. inžinierius
 Laima Bernotienė
 2006.04.25

- PASTABOS:**
1. PRIEŠ VYKDANT DARBUS IŠSIIMTI LEIDIMĄ ŽEMĖS VYKDYMO DARBAMS.
  2. ATLIKUS DARBUS ATSTATYTI ESAMĄ ŽEMĖS PAVIRŠIŲ, DANGAS.
  3. VYKDANT ŽEMĖS DARBUS VADOVAUTIS STR 1.07.02:1999 "ŽEMĖS DARBAI".
  4. SUSIKIRTIMO VIETOSE SU ESAMAIS INŽINERINIAIS TINKLAIS, DARBUS VYKDYTI RANKINIŲ BŪDU.
  5. POLIETILENINIS DUJOTIEKIS TIESIAMAS ANT VIETINIO GRUNTO PAGRINDO. JUDINTAS TRANŠĖJOS PAGRINDAS SUTANKINAMAS.
  6. DUJOTIEKIS UŽPILAMAS ŽEMĖS, SMĖLIO, ŽVYRSMĖLIO 250-MM SLUOKSNIŲ, KURIŲ KIETUJŲ DALELIŲ FRAKCIJŲ STAMBUMAS NE DIDESNIS KAIP 20MM.
  7. DUJOTIEKIO TRASA FIKSUOJAMA INDIKACINIŲ IZOLIUOTU 1,5 MM² VARINIŲ LAIDŲ.
  8. 300 MM VIRŠ DUJOTIEKIO KLOJAMA ĮSPĖJAMOJI JUOSTA SU UŽRAŠU "DUJOS".

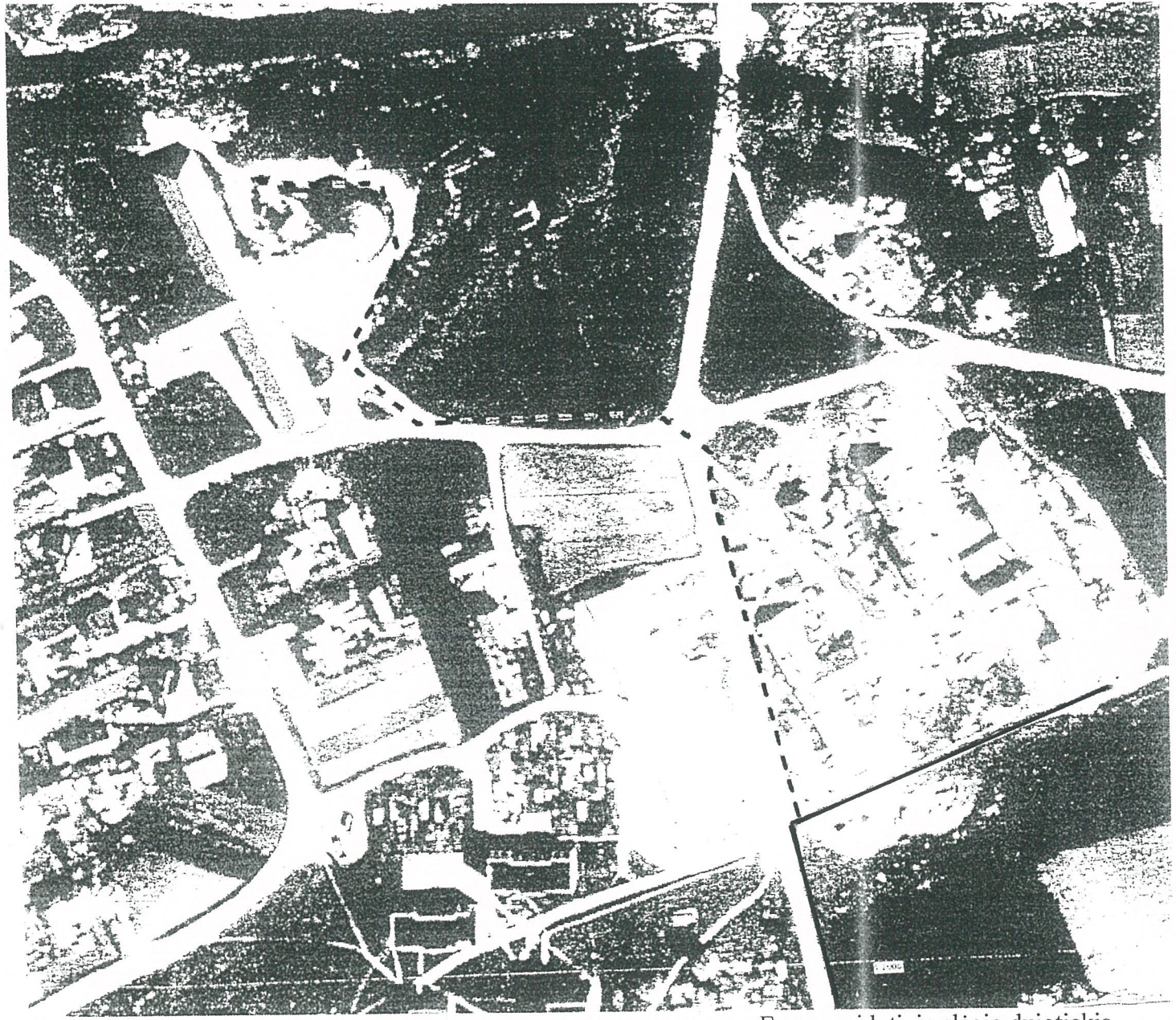

Atestato Nr.	UAB "AITRA"			VIDUTINIO SLĖGIO SKIRSTOMASIS DUJOTIEKIS IR ĮVADAS IKI UAB "PAKRUOJO AGROCHEMIJA" PAKRUOJO KM., PAKRUOJO RAJ.	TOPOGRAFINIS PLANAS SU DUJOTIEKIO TINKLAIS	Laida
1021						
16807	PV	E.Sabaliauskas	<i>[Signature]</i>			
15471	PDV	E.Sabaliauskas	<i>[Signature]</i>			
Etapas TP	UŽSAKOVAS: AB "Lietuvos dujos" Šiaulių filialas			M 1:500	Lapas D - 01	Lapu 2

PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G 104 KP) DUJOTIEKIO TINKLŲ PLANAS

M 1:2000

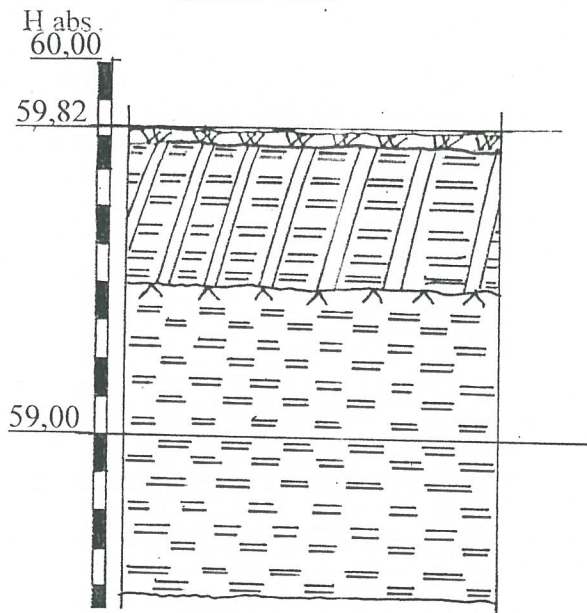
- Esamas vidutinio slėgio dujotiekis
- - - - Projektuojamas vidutinio slėgio dujotiekis
PE DN90, ilgis – 371 m

PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G 104 KP) 2006 m.

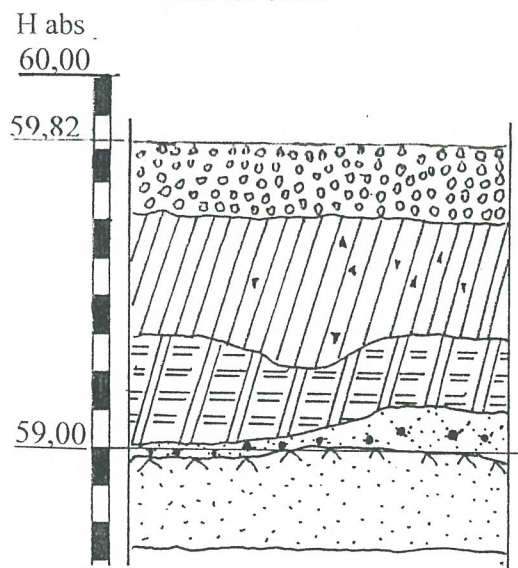
ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI ŠURFŲ Nr. 1-2, 5 - 6 SIENŲ PJŪVIAI

M 1:20

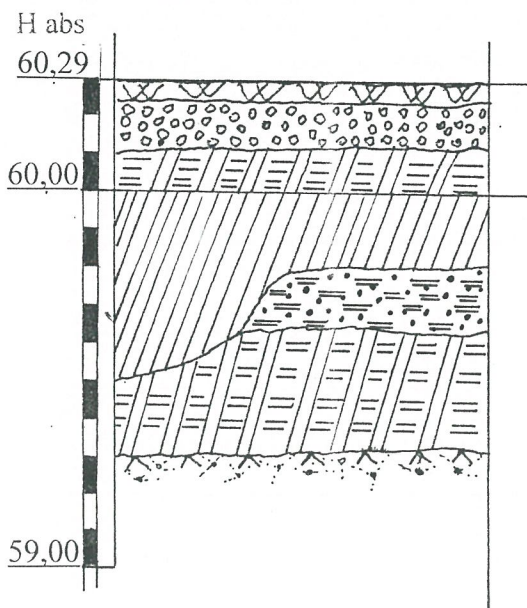
Šurfas Nr. 1
Vakarinė siena

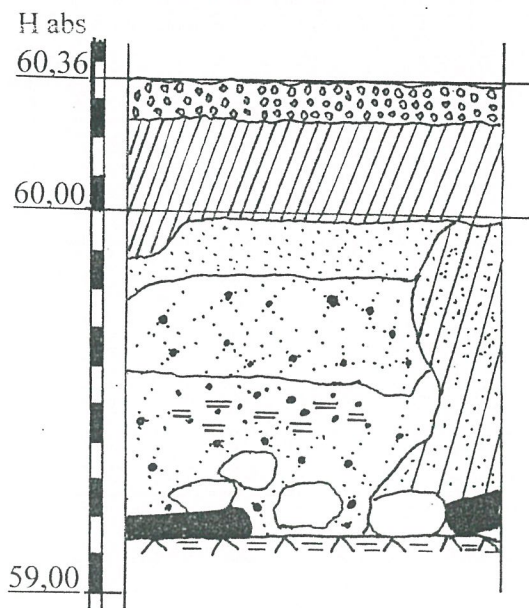
Šurfas Nr. 2
Vakarinė siena

Šurfas Nr. 5
Vakarinė siena

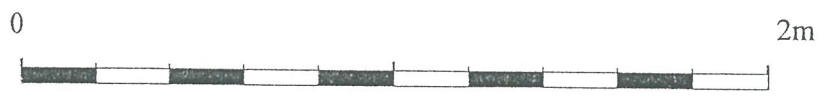
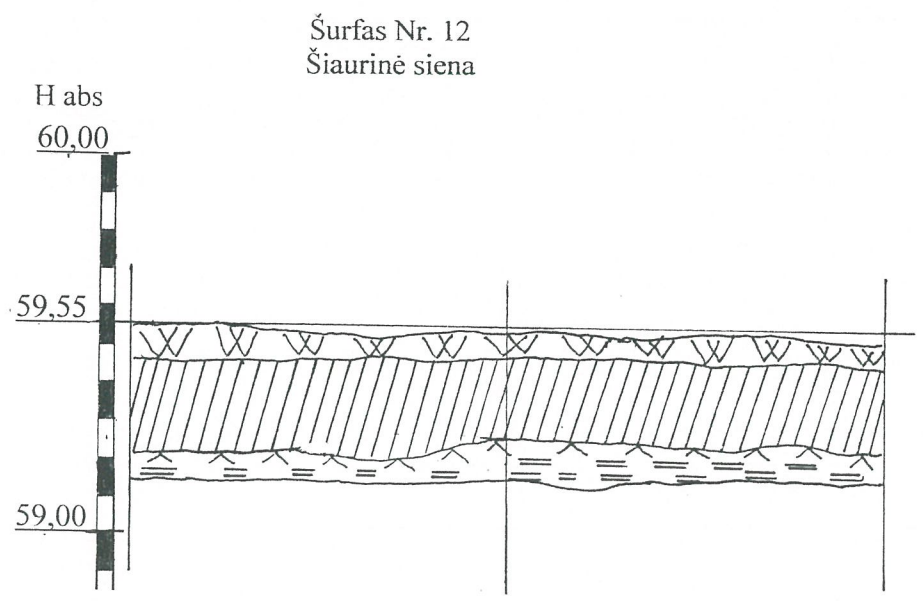
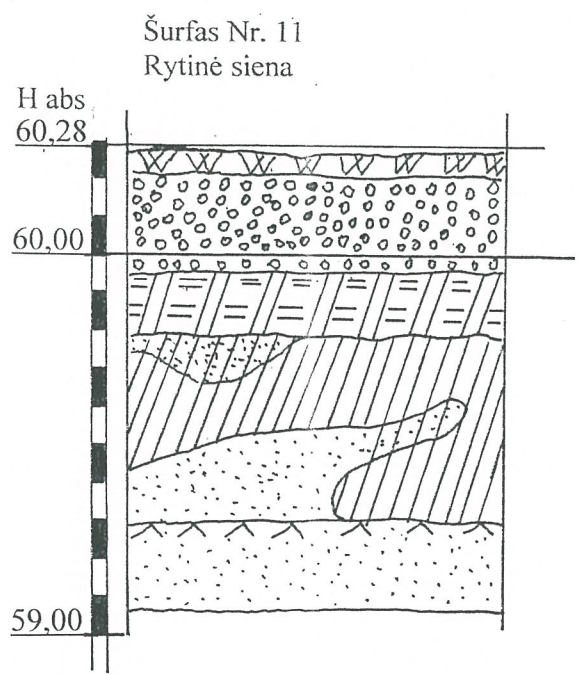
Šurfas Nr. 6
Vakarinė siena

M 1:20

PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G 104 KP) 2006 m.
ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI ŠURFŲ Nr. 11 – 12 SIENŲ PJŪVIAI

M 1:20

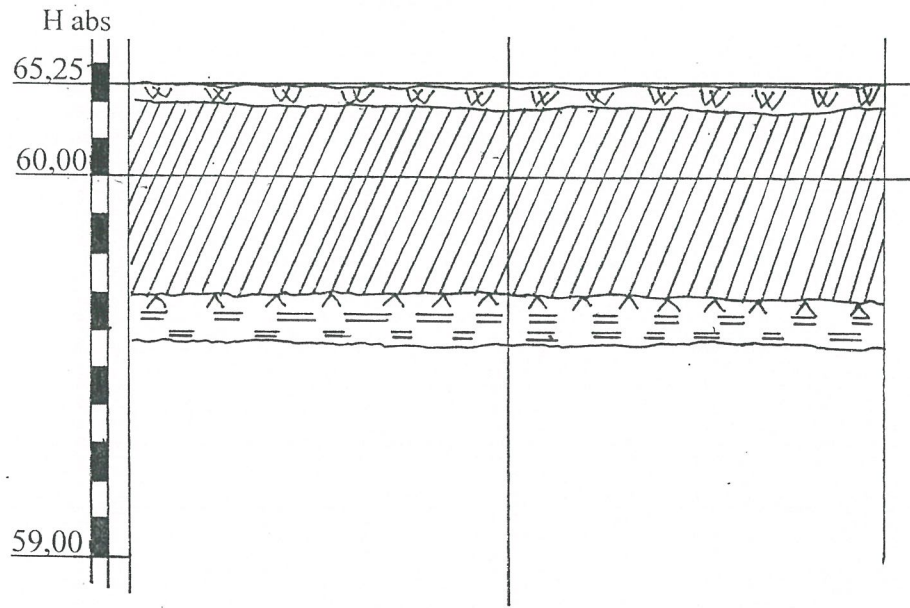

M 1:20

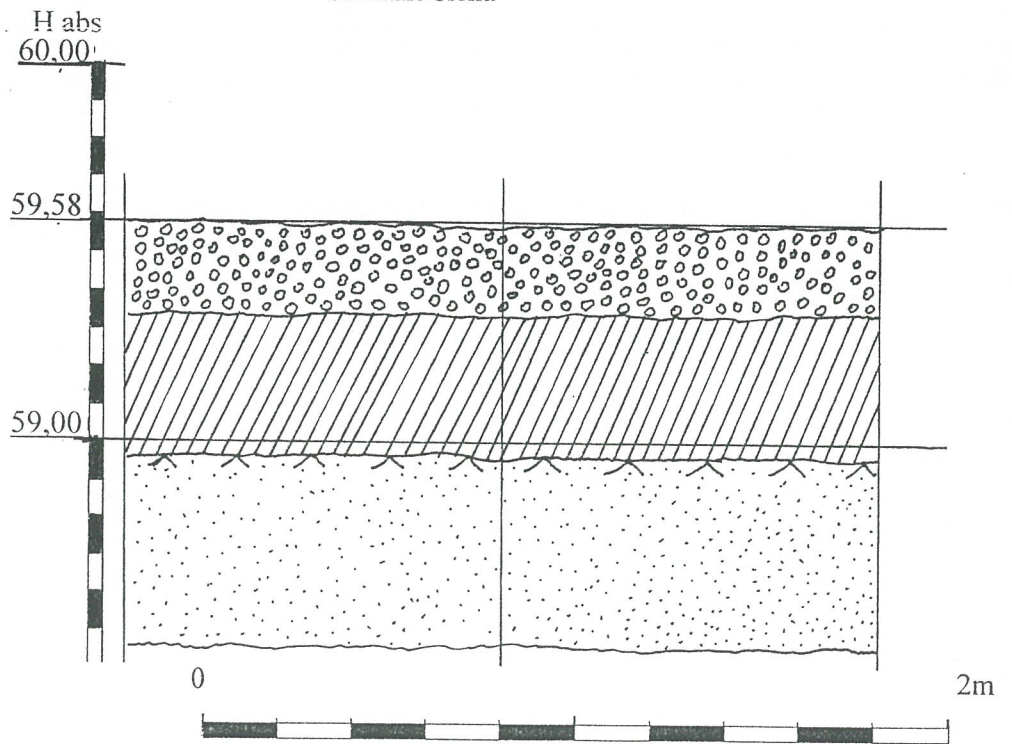
PAKRUOJO DVARO SODYBOS (G 104 KP) 2006 m.
ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI ŠURFŲ Nr. 15 – 19 SIENŲ PJŪVIAI

M 1:20

Šurfas Nr. 15
Šiaurinė siena

Šurfas Nr. 19
Šiaurinė siena

M 1:20

NUOTRAUKOS

F.Nr. 1

F. Nr. 2

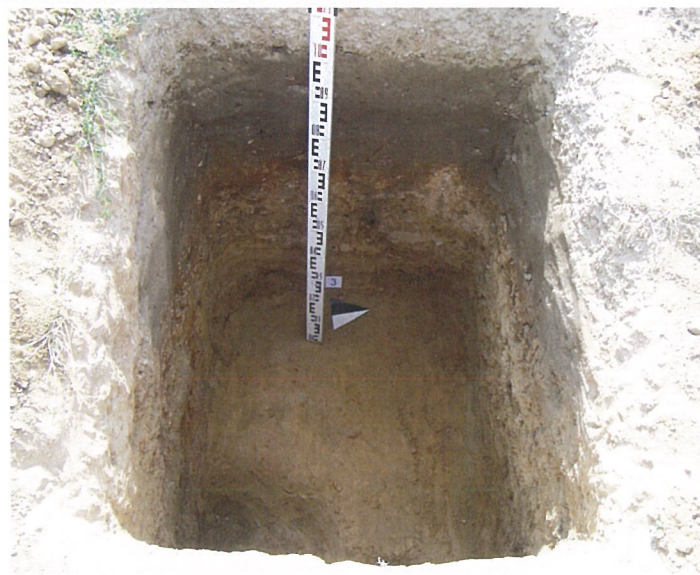
F. Nr. 3

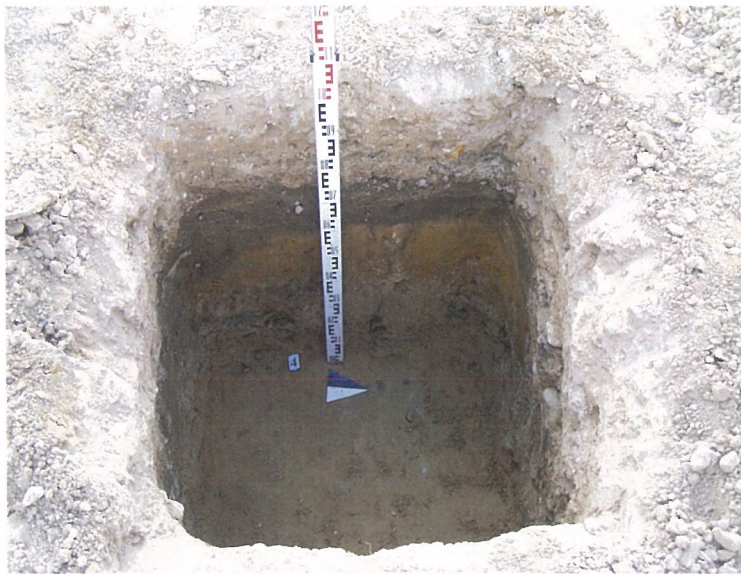
F. Nr. 4 šurfas Nr. 1

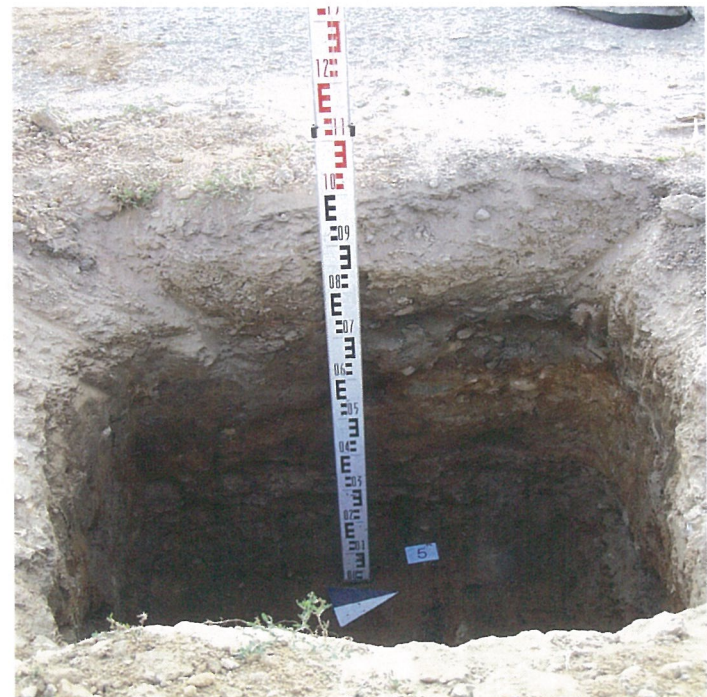
F. Nr. 5 šurfas Nr.2

F. Nr. 6 šurfas Nr. 3

F. Nr. 7 šurfas Nr. 4

F.Nr. 8 šurfas Nr. 5

F.Nr. 9 šurfas Nr. 6

F. Nr. 10 šurfas Nr. 7

F. Nr. 11 šurfas Nr. 8

F. Nr. 12 šurfas Nr. 9

F. Nr. 13 šurfas Nr. 10

F. Nr. 14 šurfas Nr. 11

F. Nr. 15

F. Nr.16 šurfas Nr. 12

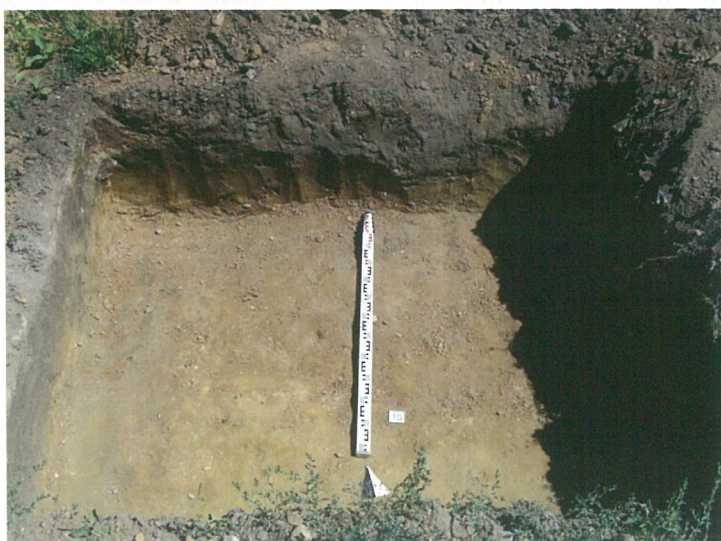
F. Nr 17 šurfas Nr. 13

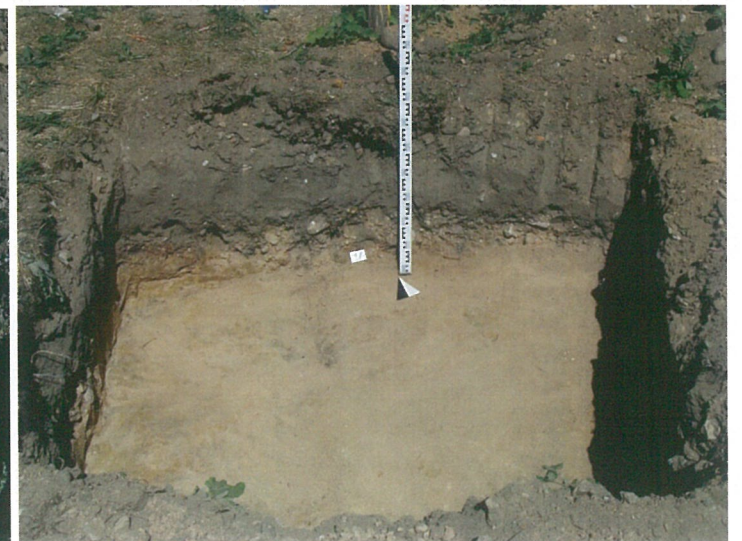
F. Nr.18 šurfas Nr. 14

F. Nr. 19

F.Nr. 20 šurfas Nr.15

F. Nr. 21 šurfas Nr. 17

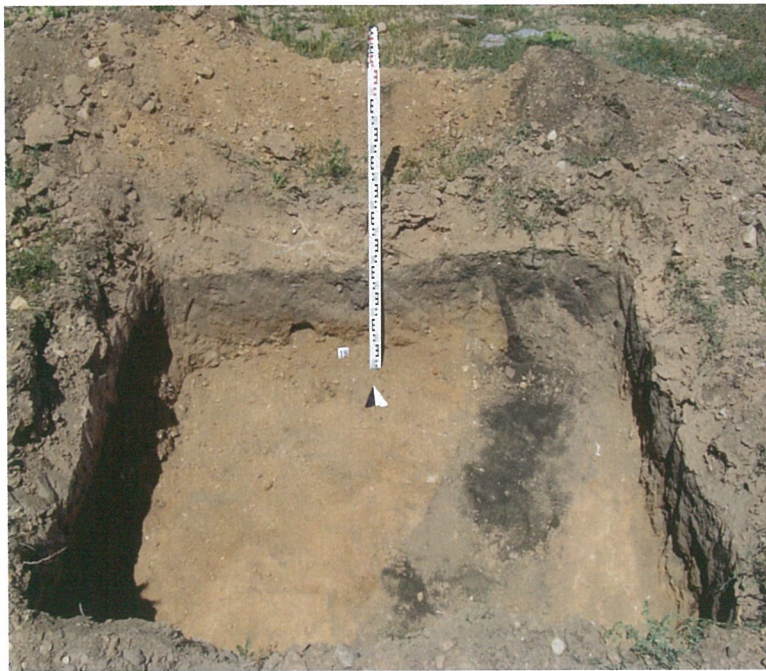

F. Nr. 22 šūrfas Nr. 16

F. Nr. 23

F. 24 šūrfas Nr. 18

F. 25 šūrfas Nr. 19

Leidimas galioja iki 2006-11-30

L E I D I M A S

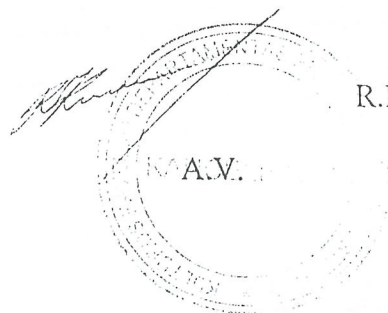
vykdyti archeologinius tyrimus

2006-07-12 Nr.123
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **A.Zalėpūgienci** vykdyti Pakruojo buv. dvaro sodybos (G104KP) teritorijos, Pakruojo raj., **archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus**, taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Žvalgomųjų archeologinių tyrimų Pakruojo dvaro sodybos (104KP), Pakruojo r., teritorijoje projektas, 2006-07-05, Nr.123.

Kontrolės skyriaus vedėjas

R.Kraujalis

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTO
MOKSLINEI ARCHEOLOGIJOS KOMISIJAI

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų Pakruojo dvaro sodybos (G104KP),
Pakruojo r., teritorijoje

PROJEKTAS

Pakruojo dvaras pirmą kartą minimas 1531 m. Iki šių dienų išlikę 43 dvaro pastatai, pastatyti iš vietinės medžiagos – dolomito. Pakruojo dvaro ansamblis pradėtas kurti XVIII a. pab. Barono Vilhelmo fon Roppo iniciatyva ir lėšomis. Dauguma dvaro pastatų užbaigta statyti XIX a. antrajame – trečiajame dešimtmečiuose. Dvaro sodyba išsidėsčiusi dešiniajame Kruonos, ribojančios sodybą iš V pusės, krante.

Šių metų vasarą numatomas vidutinio slėgio dujotiekio trasos tiesimas dvaro sodybos teritorijoje. Trasos ilgis 371 m, plotis apie 1 m. Būsimos trasos vietoje ketinama žvalgyti iškasant 1x1, 2x2 m dydžio šurfus. Iš viso 19 šurfų kas 10-24 m trasos ruože.

Tyrimų užsakovas UAB „Aitra“. Darbai bus atliekami liepos mėn. Aptikus vertingą kultūrinį sluoksnį projektas bus koreguojamas ir tyrimai plečiami.

PRIEDAS: Dujotiekio topografinis planas su dujotiekio tinklais (1 lapas)

Archeologė
Vilnius
2006-07-05

Aušra Zalepūgienė

PAŽYMA
2006-07-24

UAB „Aitra“

Kultūros paveldo departamentas Šiaulių teritorinis padalinys

UAB „Aitra“ užsakymu, numatytas vidutinio slėgio dujotiekio trasos tiesimas Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) teritorijoje į UAB „Pakruojo agrochemija“ grūdų džiovyklą. Trasos vietoje šių metų liepos 13-14 d. Atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Kultūros paveldo departamentas išdavė leidimą vykdyti Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) vietos, žvalgomuosius archeologinius tyrimus archeologei A.Zalėpūgienei.

Žvalgomųjų tyrimų tikslas buvo išsiaiškinti ar dujotiekio trasos vietoje yra kultūrinis sluoksnis.

Žvalgomųjų tyrimų metu, trasos vietoje ištirti 19 šurfų, 1x1, 2x2 kv. M dydžio, 10-27 m atstumu. Atidengti žvyro, maišyto juodžemio, molio, smėlio sluoksniai be radinių. Įžemis pasiektas 0,40 – 1,00 m gylyje. Iš viso ištirta 43 kv m.

Žvalgomųjų tyrimu metu vertingas kultūrinis sluoksnis nerastas.

IŠVADOS: Archeologiškai žvalgytoje trasos vietoje žemės judinimo darbai gali būti atliekami.

PRIEDAS: Pakruojo dvaro sodybos (G104KP) 2006 m žvalgomųjų archeologinių tyrimų planas M 1:
500 (1lapas)

Archeologė
Vilnius
2006-07-24

Aušra Zalėpūgienė

ATL 2006 m.

AUŠRA ZALEPŪGIENĖ
PAKRUOJO DVARO SODYBOS(G 104 KP)(PAKRUOJO R.) 2006 m.
ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI

Objektas ir jo adresas	Tyrinėtojas	Tyrinėtasis plotas, m ²	Rezultatai
Pakruojo dvaras (G104KP). Pakruojo rajonas.	Aušra Zalepūgienė	43 m ²	Archeologiškai vertingo sluoksnio ir radinių nerasta.